

Beste Kastelvriend(in),

Voor U een nieuwe Nieuwsbrief met de aankondiging van onze Najaars-excursie en meer nieuws van de stichting en van daarbuiten!

Nieuws van de V.K.H.Z.

Boek aanbod

Vorig jaar hebben wij als stichting van een begunstiger een aantal dozen met boeken ontvangen uit een nalatenschap.

Deze boeken willen wij verkopen waarvan de opbrengst is bestemd voor het Jubileumfonds.

Als bestuur hebben we besloten om deze boeken aan onze 'Vrienden' aan te bieden vooraleer wij ze op onze website zullen plaatsen. Hiervoor ontvangt U binnenkort van ons de lijst met de boeken welke wij in de aanbieding hebben.

Mocht U interesse hebben in één of meerdere boeken dan laat U ons in een mailtje aan; webmaster@vkhz.nl weten in welke boeken U interesse heeft en wat uw bod per boek is.

Mochten er meerdere mensen op hetzelfde boek bieden dan is het boek voor de hoogst biedende.

Boeken waarop niet geboden wordt of met een te laag bod zetten wij later voor verkoop op onze website.

Denkt U bij het bieden wel aan de verzendkosten

**De volgende Nieuwsbrief verschijnt
rond februari**

Namens de VKHZ:
Kitty Jansen & Jurgen van der Kooij

Kastelen en Historische buitenplaatsen

In juni hebben onze "Vrienden" als het goed is deel 18 ontvangen van ons Infoblad; inhoud:

- Het Huys ten Donck in de Tweede Wereldoorlog (deel 2)
- Herinnering aan een klein meisje op Huys ten Donck.

De volgende editie verschijnt in november!

KASTELN EN HISTORISCHE BUITENPLAATSEN

Voor onze Infomap hebben wij een Namen en Huizenregister samengesteld, deze is gratis te downloaden via onze website. Het register op de website zal regelmatig verversd worden.

U kunt het register ook als papieren versie ontvangen, maar hier moeten wij dan wel een bijdrage voor print en verzending voor vragen.

U kunt het register op 160 grams papier ontvangen door € 5,- over te maken op IBAN-nummer: NL87 RABO 0310 8937 71, ten name van de VKHZ onder vermelding van Register, dan sturen wij het U zo spoedig mogelijk toe.

Excursie 12 november naar Koudekerke

Op 12 november brengt onze excursie ons naar Walcheren, wij brengen op deze dag een bezoek aan de Buitenplaats Moesbosch en nemen we, onder begeleiding een kijkje bij de Ringwalburcht van Oost-Souburgh.

Het programma:

10.15 - 10.45 uur - Ontvangst met koffie/thee op Buitenplaats Moesbosch, Vlissingseweg 28 te Koudekerke.

10.45 - 11.30 uur - Lezing over de buitenplaatsen Moesbosch en Der Boede door Martin van den Broeke (o.a. auteur van de boeken; 'Het Pryeel van Zeeland.' Buitenplaatsen op Walcheren 1600-1820').

11.30 - 12.00 uur - Lezing over de Ringwalburg van Oost-Souburg, door Ben Meijlink, archeoloog van Walcheren.

12.00 - 12.45 uur - Rondleiding over de buitenplaats Moesbosch o.l.v. Martin van den Broeke.

13.00 - 13.30 uur - Rondwandeling Huis der Boede o.l.v. dhr. de Boer, eigenaar Der Boede.

13.45 - 14.45 uur - Lunch in Huys ter Schelde, een 'moderne buitenplaats' uit 1910, Vlissingseweg 38 - 40 te Koudekerke.

15.00 - 15.30 uur - Bezoek aan de Ringwalburg van Oost-Souburg, Karolingenbaan, Oost-Souburg, o.l.v. Ben Meijlink.

15.30 - 16.00 uur - Bezichtiging van De Hervormde kerk van Oost-Souburg'.

16.00 - 16.30 uur - Afsluitend drankje.

Moesbosch

De Vlissingsestraat (de weg van Koudekerke naar Vlissingen) doorkruist het landgoed waarop zowel het historische landhuis Huis Moesbosch als het momenteel als luxe B&B in gebruik zijnde Huis der Boede staat. Beide huizen zijn aangekocht door mr. Abraham van Doorn, Huis der Boede in 1805 en Huis Moesbosch in 1806. Abraham van Doorn was geboren op toenmalig Brits Guyana het deel van Guyana dat sinds 1581 in handen was van de Zeelanders.

De voorouders van de familie hadden plantages alwaar in opdracht van de WIC (West-Indische Compagnie) producten werden verbouwd. Abraham van Doorn was een handelaar met drie schepen op Guyana en werd later nadat hij zich op de buitenplaats der Boede vestigde niet alleen "Heer van de Boede" maar ook schepen en nog later burgemeester van Vlissingen. Huis Moesbosch zoals het er nu bij staat, dateert van 1871 het is een volgens classicistische architectuur gepleisterd landhuis van twee bouwlagen en een mezzanino (tussenverdieping) onder vrijwel plat dak, dat door een lage houten borstwering in de vorm van een opzetstuk gemaskeerd wordt. Op het landgoed bevinden zich behalve een koetshuis uit 1672 ook een grafkelder uit 1812. Het bijzondere aan de locatie van deze grafkelder is dat hij waarschijnlijk eerst op het landgoed van Huis der Boede lag maar door de aanleg van de Vlissingsestraat op het andere landgoed terecht kwam.

Huis der Boede

Huis der Boede heeft sinds 2017 andere eigenaren die het huis in de oorspronkelijke staat hebben gerenoveerd naar een B&B. Het is een onderkelderd landhuis van statige allure uit omstreeks 1740. Zware kroonlijst, gedragen door vier pilasters en groot driehoekig fronton als bekroning van het vooruitspringende middengedeelte. Inwendig: zaal met geschilderd behang (doek) en marmeren schoorsteenmantel met wit marmeren versiering. Trap met gesneden balusters en trappenhuis met stucwerk in Lodewijk de 14de stijl in corridor, zaal en zijkamer.

Ringwalburg van Oost-Souburg

Omstreeks het jaar 890 wordt er ten tijde van de Karolingische tijd op Oost-Souburg een ringwalburg gemaakt als verdediging tegen de vele rooftochten die toen plaatsvonden door de Vikingen. Deze ringwalburg was gewoonlijk leeg tot het moment dat er gevaar dreigde dan wel door aanvallen maar ook bij hoog water.

De burgwal was opgebouwd door een ongeveer 3 meter hoge rand van grond van buitenaf naar binnen opgeworpen zodat er omheen een brede gracht ontstond. De hoge wal was bovenop voorzien van een palissade o.a. voorzien van een vlechtwerk van takken. In de jaren na het jaar 1000 toen de aanvallen van de Vikingen afnamen werden er huizen gebouwd op het binnenterrein. Nu staan er geen huizen maar er zijn wel rioleringen gevonden.

De Hervormde kerk of Open Havenkerk

Oorspronkelijk was dit een katholieke *Onze-Lieve-Vrouwekerk*, waarvan de gotische toren uit de eerste helft van de 14e eeuw stamt. Het schip werd in de 15e eeuw gebouwd. Tijdens de godsdiensttwisten werd de kerk in 1572 zwaar beschadigd.

Kosten voor deze dag:

Begunstiger: € 35,-, Introductie : € 40,-

Verslag excursie Oostvoorne 18 juni 2022

We brachten een bezoek aan een plaats in Zuid-Holland waar je niet zo gauw aan zou denken. Verstopt achter Den Briel, ligt Oostvoorne met een alleraardigst dorpspleintje, omzoomd met grote bomen. Aan het pleintje ligt het cultureel centrum "De Man", waar we koffie dronken en een lezing kregen van Alexandre van den Berg. Hem kennen we nog van Develstein en Dordrecht. De lezing ging over de burcht van Oostvoorne.

Hierna leidde hij ons naar de plaats waar de voorhof van het motte kasteel was. Dit terrein was volledig ommuurd, er stond een gebouw met toren, het zgn. Wendelsteen. Verder waren er dienstgebouwen en een St. Pancras kapel. Hiervandaan had men een prima uitzicht op de nog steeds hoog gelegen resten van het kasteel. Via de brug over de gracht en de restanten van de ingangstoren en dan nog de trap op, waren de opgemetselde restanten van de weermuur met aanzetten van de spaarbogen en twee torens en natuurlijk de hoofdtoren keurig waar te nemen. Alexandre wees op wat onduidelijk heden in bijvoorbeeld de kelder. Achter de Donjon was nog een achterpoortje te zien.

We verlieten de burcht weer via de voorhof en werden opgevangen door mevr. Maaike Schallij-van Hoey Smith bij haar 14e eeuwse woonhuis, Huize Overburgh. Zij leidde ons door het oudste gedeelte waarin o.a. een gigantische schouw aanwezig was. Hier woonde de deken en acht Kanunnikken die de dienst verzorgden in de kasteelkapel.

Verder diende het ook als boerderij. Na 1571 werd het alleen als boerderij uitgebaat. Het werd toen wel de Jacobahoeve genoemd. In 1911 was er zware stormschade en in 1932 een hevige brand. Gelukkig hebben de eigenaren veel moeite gedaan om het te restaureren. Mevrouw leidde ons door de tuinen om de achterzijde te kunnen bewonderen. De latere toevoegsels zijn hier goed te zien. In restaurant "Eus" hebben we aan een lange tafel een heerlijke lunch gegeten.

Richting het dorpsplein deden we de dorpskerk aan. Al in 1105 wordt er in de bronnen al een St. Lambrecht kerk genoemd. Na een brand in 1607 is de huidige sobere kerk gebouwd, waar in de 1861 de consistorie tegenaan is gezet. Aan de zuidzijde van de met uivormige spits (1627) bekroonde toren is een halfronde traptoren. Het Batz-Friedrichsorgel is in 1770 gemaakt voor de Doopsgezinde kerk van Haarlem en in 2000 hier geplaatst. Het heeft landelijke bekendheid. De preekstoel en de twee herenbanken, Lodewijk XV, zijn van na 1740. De psalmborden, Lodewijk XVI en acht gebrandschilderde ramen, uit 1744/45. Deze ramen bevatten ter plaatse verzonnen wapens, zo vertelde mij de gids. Twee ramen bij het orgel dateren uit 2000.

Achter de kerk is de oudheidkamer gelegen waarin natuurlijk de geschiedenis van het dorp wordt verteld maar er staat ook een grote maquette van de Motteburcht. Op weg naar de parkeerplaats kregen we nog wat informatie over het verdwenen huis Mildenburg. Op het nu braak liggende stuk grond stond al in 1736 een sierlijk gelegen buitenplaats met o.a. een water-

partij en sterrenbos. Ook was er een doolhof dat een kopie van het doolhof van Versailles schijnt te zijn geweest. Het terrein werd vroeg 20e eeuw bedreigd door verkaveling. In 1938 werd er een huis 't Reigersnest gebouwd en in 1947 werd Mildenburg gesloopt. Het terrein is nu van de Stichting Het Zuid-Hollands Landschap. De volgende stop was het fundament van de van oorsprong houten vuurbaak uit 1280, die in 1350 is vervangen

door een stenen exemplaar. Het was 30 m. hoog, 12 m. doorsnede, het had 2 m. dikke muren en was achthoekig. Het werd in 1551 gesloopt. In 1937 is het oude fundament herontdekt.

Met de auto naar de betrekkelijk nieuwe buitenplaats Olaertsduyn. J.W. Hanrath ontwierp dit huis, in de nieuwe Engelse historische stijl, in opdracht van de Rotterdamse reder en cargadoor William Smith. De familie van Hoey Smith die het bewoonde keerde na de Tweede Wereldoorlog niet meer terug en in 1947 werd het huis en de tuin in gebruik genomen door de Volkshogeschool. Er werden nieuwe gebouwen neergezet waaronder een conferentiehotel. Plannen zijn er voor sloop van het hotel en het te vervangen voor vakantie lodges. De heer Meidert van Buuren vertelde de geschiedenis en meer over zijn buiten en liet ons alle kanten zien en leidde ons door de tuin. Mooi is de achterzijde met de zuilen en wat ingemetselde historische attributen. In het park stond nog een oud houten speelhuisje dat op restauratie wachtte. De afsluitborrel werd gehouden in "Het Wapen van Marion".

Dus eerst nog even over de dreven gaan om aan de kust te komen. In de duinen stond ooit "de Belvedere" dat bij het huis Zeeburgh behoorde. Het bestuur van Waterschap Voorne vergaderde hier vanaf 1742.

In 1942 moest het worden afgebroken door de bezetter. Eind 20e eeuw vond men dat het herbouwd moest worden. Door dat de oorspronkelijke bouwtekeningen bewaard waren en door subsidies is sinds 2014 de koepel weer toegankelijk voor publiek. Het staat dicht bij de oorspronkelijke plek. Je ziet vandaar nu de zeehavens. Binnen in Het Wapen, hadden de leden weer een mooi plekje gevonden en kon men de interessante dag doornemen. De voorzitter rondde de excursie af en bedankte de aanwezigen en de excursie leider voor het goede werk. Was u er niet bij, dat was jammer, maar in het najaar is er weer een excursie, elders.

Tot dan. HaBra.

Nuwendoorn om niet in andere handen

De provincie draagt de dertiende eeuwse ruïne Nuwendoorn om niet over aan Stichting Monumentenbezit. Samen met 2,1 miljoen euro als instandhoudingvergoeding. De provincie vindt het belangrijk dat het rijksmonument behouden blijft, onderhouden wordt en toegankelijk is voor het publiek. De ruïne in de buurt van Krabbedijk, gemeente Schagen, wordt weer opengesteld voor het publiek. In de 13e eeuw was Nuwendoorn een dwangburcht van graaf Floris V van Holland. Het bestond uit een woontoren met een hoofdburcht en een voorburcht. De provincie had de ruïne sinds 1983 in bezit en heeft de muren gedeeltelijk hersteld en een uitkijktoren gebouwd. Monumentenbezit wil een nieuwe toegangsbrug gaan bouwen en informatie ontwikkelen om vanaf mei 2023 het monument open te kunnen stellen. Op 10 september 2022 is de ruïne op Open Monumentendag te bezoeken geweest. De plannen van Monumentenbezit, de provincie en de gemeente waren te bekijken.

Naast Nuwendoorn bezit Monumentenbezit nog vier ruïnes, waaronder Kasteel Radboud te Medemblik, ook een oude dwangburcht van graaf Floris V van Holland

Monumentenbezit gaat jaarlijks een uitkering voor de financiering van de instandhouding- en publiekskosten ontvangen uit de 2,1 miljoen euro instandhoudingsvergoeding.

(Bron: Monumentaal; 23 augustus 2022)

Veel restauratieprojecten op landgoed Keukenhof

Het landgoed Keukenhof bestaat uit twee delen. In het ene deel vindt de beroemde bloemententoonstelling plaats.

In het andere deel staat het kasteel met bijgebouwen. Tussen de twee delen loopt een weg, die het landschapspark van David Zocher uit 1854 doorsnijdt. De buitenplaats is in 1638 door een rijke VOC-functionaris gebouwd in het gebied dat eeuwen daarvoor diende als jacht-

gebied voor de tafel en keuken van Slot Teylingen. Er zijn in de loop van de tijd vele eigenaren geweest en ook vele verbouwingen en restauraties. In de negentiende eeuw zijn vijf torens rond het huis gebouwd en aan de voorkant een massieve vierkante toren. In de tijd werd het interieur van het huis ook aangekleed met plafondschilderingen en wanddecoraties. Er waren in totaal 90 schilderijen van de landschapsschilder Casper Wolf. Deze werken zaten in een speciale lambrisering van de Blauwe Salon. Conservator Charlotte Ebers vertelt dat het onmogelijk is om alle schilderijen, verspreid over de hele wereld, terug te krijgen. Bij de restauratie heeft men replica's van de schilderijen gebruikt. Ook het privévertrek van de baronesse Cecilia van Pallandt uit de 19e eeuw is gerestaureerd door Charlotte Ebers. Op de muren is het goudleren behang gerestaureerd. Tijdens de restauratie zijn de oorspronkelijke vertrekken voor de dienstboden op de tweede verdieping hersteld. Er was nog heel veel van allerlei meubels aanwezig, waardoor de kamers de juiste uitstraling hebben. De kamer van het dienstmeisje is veel eenvoudiger dan die van de huishoudster! Er was input van een oud werkneemster, die vóór de oorlog als laatste leiding had gegeven aan de dienstbodes. Zij gaf informatie over de inrichting van de kamers op de tweede verdieping. Na de tweede wereldoorlog is het huis niet meer privé bewoond. Het huis is nu geheel gerestaureerd. Ook de bijgebouwen als koetshuis, boerderij, bakhuis en karnmolen zijn gerestaureerd. Het voortbestaan is voorlopig weer gewaarborgd. Op de website van kasteel Keukenhof is informatie te vinden over openstelling van kasteel en landgoed.

(Bron: Nieuwsbrief sKBL; 15 september 2022)

Volg ons ook op facebook

facebook.com/vkhzn1

Leidse burcht is minder oud dan tot nu toe werd aangenomen

Voor het eerst is een nieuwe techniek toegepast om de ringmuur op de burcht te dateren. Scheuren in de muren van de Leidse Burcht zorgen ervoor dat een restauratie moet plaatsvinden. Hierdoor kon de oudheid van het metselwerk worden onderzocht door vijf zakjes met kruimels van het oorspronkelijke mortel uit de scheuren. Edwin Orsel stelde op basis van de leeftijd van het originele mortel dat de Burcht uit de tijd van Floris V stamt. Dit bouwjaar is later dan altijd is aangenomen. De Burcht is gebouwd op de plek waar Rijn, Mare en Vliet samenvloeien en is begonnen als een palissade heuvel. De eerste tufstenen ringmuur is gebouwd in de twaalfde eeuw. Deze nu bekende ringmuur zou dus in de dertiende eeuw tot stand zijn gekomen.

(Bron: Leidsch Dagblad; 6 juli 2022)

Oude stadsmuren duiken op in Sas van Gent

Er is bij het plaatsen van nieuwe buizen in het riool een unieke vondst gedaan. Er zijn oude stadsmuren uit 1644 gevonden. Deze muren waren onderdeel van de vesting Sas van Gent. Het betreft een kruithamer uit het fort uit de 17e eeuw. Er zijn ook beenderen en botten gevonden. Alles wordt in kaart gebracht en bewaard. Men hoopt om bij de verdere werkzaamheden ook nog resten van de Spaanse bastionering aan te treffen. Deze moet volgens oude kaarten ook daar liggen.

Maar dat is afwachten. Uiteindelijk zal het grootste deel weer verdwijnen onder de doorgaande weg, die er ligt.

(Bron: www.omroepzeeland.nl ; 27 juni 2022)

Podcastserie Moestuinen met historische wortels

Schrijfster Josephine Rombouts heeft een serie van tien podcasts gemaakt over historische tuinen bij kastelen en buitenplaatsen. Veel van deze tuinen wordt op dit moment nieuw leven ingeblazen als kruidentuin, warmeshof of ook modernere vormen. In de podcasts worden historische tuinen besproken, waarbij vrijwilligers, tuiniers en eigenaren aan het woord komen.

Er wordt verteld over vergeten groenten en kruiden en oude tuintechnieken.

In ons gebied komen aan de orde:

- De Warmoes- en Kruidhof van het Muider slot,
- De moestuin van Villa Ockenburgh.

Na het horen van de podcasts geniet U extra van een bezoek aan de tuinen. Ook de andere podcasts zijn natuurlijk interessant.

De reeks is tot stand gekomen met financiële steun van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

De podcasts zijn te vinden op de website van de SKBL.

<https://www.kastelenhollandzeeland.nl>

Nieuwe publicaties

Boeren op de buitenplaats

De relatie tussen landbouw en buitenleven in het Amstellands Arcadië (1640 – 1840)

De algemeen heersende mening was dat de buitens voortkwamen uit een herenkamer op een boerderij. Landschapshistoricus Gerrit van Oosterom heeft promotieonderzoek gedaan naar ruim 160 buitenplaatsen uit het Amstelland, hun eigenaren, pachtboeren en landbezit. Uit het onderzoek blijkt dat het bestaande beeld te beperkt is. Van Oosterom heeft onderzocht wat er met de boerderij gebeurde na de bouw van een buiten. De boerderijen lagen in het gebied langs de Amstel, Holendrecht, Gein en Angstel. Rijke Amsterdamse burgers kochten boerderijen in dit gebied en verpachtten deze aan boeren. In de loop van de zeventiende eeuw lieten dezelfde Amsterdamse burgers buitenplaatsen bouwen in dit gebied en combineerden het met een boerderij. Eén eigenaar bezat dan een buiten met park, de moestuin en de bijgebouwen, en een agrarisch deel, dat in het algemeen werd verpacht aan een boer.

Volgens van Oosterom waren er drie mogelijke motieven om de combinatie van buiten en boerderij te combineren:

- Een cultureel motief, een arcadisch ideaalbeeld van profijt en plezier,
- Een economisch motief, financieel voordeel,
- Een strategisch, ruimtelijk motief, invloed op de omgeving van het buiten.

Door bestudering van kasboeken en tientallen pachtcontracten is de conclusie dat ruimtelijk belang doorslaggevend was voor de eigenaar. Eigendom was de enige zekerheid om te voorkomen dat in de naaste omgeving andere ongewenste gebouwen verrezen.

In het boek komen ook fascinerende aspecten als de ruimtelijke inpassing van de boerderij, de sociale verhoudingen en de rol van vee aan de orde.

Auteur: Gerrit van Oosterom

Het boek bevat 510 pagina's en is als handelseditie voor € 49,90 bij uitgeverij Noordhoek verschenen.

ISBN 9978 90 5615 864 4

Agenda

Het geheugen van geur

In Hofwijck in Voorburg wordt op 18 november om 18.30 u een lezing gehouden over 'Het geheugen van geur'. Het belang van geur in het leven van Constantijn Huygens komt aan de orde langs het vinden van recepten en het nabootsen van geuren in het laboratorium. Ook de koppeling van geur en emoties komt aan bod.

De kosten zijn € 10 per persoon.

Het programma:

18.30-19.00 uur inloop met kopje koffie/thee

19.00-20.00 uur Lezing "het geheugen van geur" en vragen uit het publiek

20.00-21.00 uur Bezoek tentoonstelling en hersenmarkt.

Meer informatie en inschrijven bij Huygens' Hofwijck, Telefoon (070) 387 2311

Fietsroute langs kastelen: van Warmond, Oegstgeest naar Voorschoten

Voor de dag van het kasteel 2022 is een fietsroute van 17 km. gemaakt langs verschillende landgoederen en buitenplaatsen in de omgeving van Warmond, Oegstgeest en Voorschoten. De route is gratis verkrijgbaar en natuurlijk het hele jaar te fietsen. De route is gebaseerd op fietsknooppunten. Je kunt er een deel van fietsen of hem zelfs langer maken.

Deze route is als te downloaden op <https://geschiedenisvanzuidholland.nl>

Stichting Vrienden van de Hollandse en Zeeuwse Kastelen en Buitenplaatsen

Het bestuur:

Voorzitter:

drs. Victor Salman – vz@vkhz.nl

Secretaris:

drs. Leander Jansen - info@vkhz.nl

Penningmeester:

Willem Donselaar – pm@vkhz.nl

Vicevoorzitter / website:

Jurgen van der Kooij – webmaster@vkhz.nl

Redactieraad:

drs. Robert Ligthelm / **Alg. bestuurslid**

dr. ir. Taco Hermans -

drs. Hans Koot

Jurgen van der Kooij

Medewerkers:

Mathieu Fannee

Hans Brandhorst

drs. Coen Schimmelpenninck van der Oije

Excursie commissie:

Jurgen van der Kooij

Ruud Borsboom

Algemeen:

Medewerker Nieuwsbrief:

drs. Kitty Jansen

Website :

www.kastelenhollandzeeland.nl

Web-archief :

www.vkhz.nl

Facebook:

facebook.com/vkhznl

Beheerder: drs. Marca Bultink

Mail adres: info@vkhz.nl

IBAN-nummer: NL87 RABO 0310 8937 71

KvK-nummer: 66328810

RSIN-nummer: 856496881